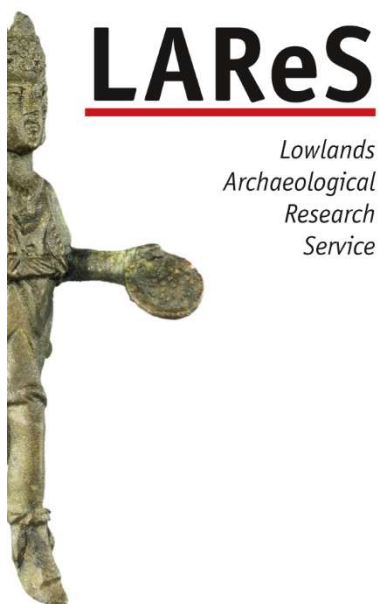

Archeologisch vooronderzoek aan de Zandstraat te Brecht/St.Job in't Goor

deel II

Elly N.A. Heirbaut

Colofon

Titel: Proefsleuvenonderzoek aan de Zandstraat te Brecht/St. Job in't Goor. Deel II.

Auteur: E.N.A. Heirbaut

Grafische illustraties/GIS: E.N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LArES-rapport 149

Wettelijk depot: Archeologisch Depot van de Provincie Antwerpen

Bekrachtigde archeologienota: ID 5463

Projectleider/Veldwerkleider: E.N.A. Heirbaut (OE/ERK/Archeoloog/2016/00162)

Uitvoerder: LArES, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: februari 2019

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: overzicht plangebied

© LArES bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

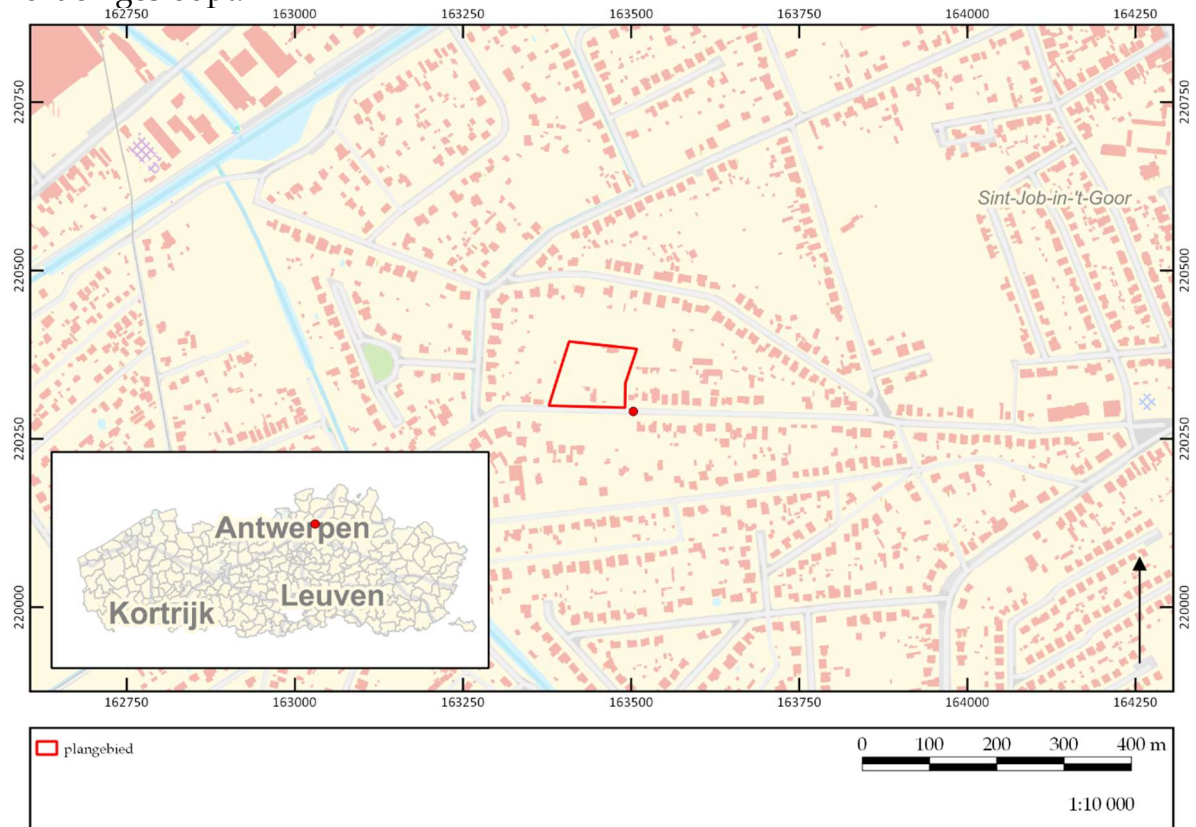
LArES bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel II. Programma van maatregelen

1 INLEIDING	5
2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	6
3 ONDERZOEKSVRAGEN	7
4 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET PROJECTGEBIED EN AANBEVELING	9

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen in de gemeente Brecht (Sint-Job-in't-Goor) aan de Zandstraat 46. Het plangebied bestaat uit zes kadastrale eenheden. Het gehele plangebied zal verkaveld worden in 14 loten. Hiertoe zal de huidige bebouwing worden gesloopt.

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Zandstraat
Ligging	Zandstraat, Brecht (Sint-Job-in't-Goor)
Provincie	Antwerpen
Kadastrale gegevens	BRECHT 5 ^e AFD/ST-JOB-IN-T-GOOR/SECTIE A/perceelnrs. 0041/00Z003, 0041/00T003, 0041/00V003, 0041/00Y003, 0041/00W003, 0041/00X003
Bounding Box	X Y 162606.274 220864.988 164306.274 220864.988 162606.274 219874.988 164306.274 219874.988
Onderzoek	landschappelijk booronderzoek (2018J134) proefsleuvenonderzoek (2018J249)
Projectcode	landschappelijk booronderzoek (2018J134) proefsleuvenonderzoek (2018J249)
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut (erkend archeoloog) Robby Vervoort (assistent-archeoloog) Jeroen Wijnen (bodemkundige)
Geraadpleegd extern	nvt
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Geraadpleegde externe personen	nvt
Termijn veldwerk	16 september 2018 (landschappelijk booronderzoek) 2 november 2018 (proefsleuvenonderzoek)
Oppervlakte plangebied	9.617 m ²
Geplande ingreep	verkaveling
Geldende wetgeving en voorwaarden	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	nvt
Doelstelling	Het doel van het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is om na te gaan of er archeologische resten in het projectgebied aanwezig zijn, hoe ze dateren, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient te worden omgegaan.
Thesaurus	landschappelijk booronderzoek, proefsleuvenonderzoek

3 Onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek zijn verschillende onderzoeksvragen geformuleerd, waarop getracht moest worden antwoord te bieden.

Landschap en bodem:

- Is de oorspronkelijke bodem intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en zo ja, in welke mate?
- Wat is de opbouw van de bodem (waargenomen horizonten, beschrijving en duiding)?
- Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?

Algemeen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?
- Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het te ontwikkelen gebied)?
- Wat is de chronologische begrenzing van de sporen? Behoren ze tot één of meerdere perioden?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaats(en)?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ*? Zo niet, welke maatregelen worden dan voorgesteld om de archeologische waarden veilig te stellen?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Is er voor het beantwoorden van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk type staalname is hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Dient er verder archeologisch onderzoek (opgraving) te worden uitgevoerd op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek?

Steentijdsites:

- wat is de ruimtelijke begrenzing van de vuursteenconcentratie(s) (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het plangebied)?
- wat is de datering van de vondsten?
- wordt de vindplaats door de toekomstige werken bedreigd? Wat zijn de mogelijkheden voor behoud *in situ* of *ex situ*?
- welk vervolgtraject is noodzakelijk?

Nederzettingsterreinen:

- Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het te ontwikkelen gebied?

Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?

- Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of structuren?
- Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?
- Wat is de relatie van de vindplaats tot deze in de ruimere omgeving?
- Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning, bijvoorbeeld funeraire contexten)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er sporen van landbouwactiviteiten (ploegsporen, veldindeling, ...) gelinkt aan het historisch terreingebruik zoals waargenomen op de historische kaarten?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?
- Zijn er sporen van agrarische activiteiten?
- Zijn er sporen van landgebruik (zoals perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning)?

Grafvelden:

- Zijn er graven aangetroffen in het te ontwikkelen gebied?
- Hoe dateren deze?
- Kunnen ze gerelateerd worden aan reeds bekende vindplaatsen in de omgeving?
- Zijn de inhumatieresten/crematieresten goed bewaard?
- Is er sprake van bijgaven, en wat voor informatie leveren deze op?
- Is er sprake van een grafritueel, en hoe manifesteert zich dat?

4 Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en aanbeveling

Hoewel van tevoren was ingeschat dat dit terrein een middelhoge archeologische potentie had op basis van de studie van historische kaarten en de bekende archeologische waarden uit de CAI, is uit de verschillende vooronderzoeken met ingreep in de bodem gebleken dat deze potentie naar beneden bijgesteld moet worden.

Het landschappelijk booronderzoek wees uit dat de bodem niet meer intact was (hoofdstuk 4), maar dat er voor het hele terrein sprake is van een verstoorde bodemopbouw. Slechts op één locatie kon nog een restant van de B-horizont worden herkend in de boorprofielen. Dat betekent dat er geen sprake meer is van een voldoende intacte bodem die een steentijdsite zou kunnen herbergen. Indien deze aanwezig zou geweest zijn, dan zal die nu onder invloed van alle bodemversturende activiteiten sterk verstoord en niet meer in situ zijn. Om deze reden is dan ook geen verder vooronderzoek in functie van steentijdsites uitgevoerd, en is aansluitend op het landschappelijk bodemonderzoek een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd teneinde te kunnen achterhalen of er zich nog een sporensite uit de periode vanaf het neolithicum op het terrein bevond.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zijn eerder gering te noemen (hoofdstuk 5). In geen enkele proefsleuf zijn sporen ouder dan de nieuwste tijd aangesneden; het gaat voornamelijk om recente vergravingen en drainagesleuven. De greppel/gracht die is gevonden in sleuf 7 is ook van recente datum (hij komt niet voor op een historische kaart) en zou wel eens de scheiding kunnen weerspiegelen tussen twee delen van het terrein waar de bodem sporen van verschillende aard laat zien. In het oostelijke deel zijn vele vergravingen vastgesteld, in het westelijke deel amper maar wel verschillende drainagesleuven. Deze observaties hebben echter weinig tot geen informatiewaarde en vormen daarom ook geen aanleiding tot verder onderzoek.

De enige twee sporen die enige potentie leken te bevatten, zijn sporen S1-2 in proefsleuf 1. Op basis van de vlekkerige, vage vulling werd hiervan gedacht dat het mogelijk prehistorische sporen betrof. Bij het couperen van S1 bleek echter snel dat het om een natuurlijke verkleuring van de bodem ging, waardoor ook S2 als natuurlijk spoor afgeschreven kon worden.

Vondsten zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek niet aangetroffen. Zowel in de afdekkende lagen als in de sporen zijn geen archaeologica gevonden.

De verschillende fasen van het onderzoek hebben aangetoond dat ondanks de verwachtingen er geen archeologische site op het terrein aanwezig is. Er is dus geen sprake van enig kennisvermeerderingspotentieel.

Deze zeer geringe potentie kan doorgetrokken worden naar het niet toegankelijke deel in het zuiden van het onderzoeksgebied. Immers, als er geen archeologische site ten noorden van deze strook aanwezig was, is de kans klein dat dit wel het geval zal zijn in de niet toegankelijke zone. In combinatie met het gegeven dat de zone waar het huis stond zwaar verstoord is geworden ten tijde van de sloop en het gegeven dat het resterende deel van deze zone in oppervlak klein is (zowel ten oosten als ten westen

van de voormalige woning gaat het om ca. 700 m²), én het feit dat er in zuidelijke, oostelijke en westelijke richting geen mogelijkheden zijn om eventueel onderzoek in deze zone uit te breiden, kan vanuit een kosten-batenanalyse voor dit zuidelijke gedeelte van het terrein worden geconcludeerd dat verder onderzoek geen kenniswinst meer zal opleveren.

Omwille van de afwezigheid van een behoudenswaardige archeologische site in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied en de lage potentie op het treffen van een site in het zuidelijke deel van het plangebied in combinatie met een laag kennisvermeerderingspotentieel voor dit gedeelte van het terrein, worden geen verdere maatregelen aanbevolen. Het volledige terrein kan bijgevolg vrijgegeven worden voor de geplande ontwikkeling.